

341.9	E drejta ndërkombëtare private. Konfliktet e ligjit
342	E drejta publike. E drejta kushtetuese dhe administrative
342.010	E drejta publike, kushtetuese dhe administrative në B. të Mad
342.030	E drejta publike, kushtetuese dhe administrative në Gjermani
342.096.5	E drejta publike, kushtetuese dhe administrative në Shqipëri
342.096.51	E drejta publike, kushtetuese dhe administrative në Kosovë
342.096.51.0194	Dokumentet dhe burimet e së drejtës në Kosovë

Programi i Trajnimit Fillestar për prokurorët e sapoemëruar

Ky program trajnimi është miratuar nga Këshilli Drejtues
i Akademisë së Drejtësisë me datën 17 janar 2018

Publikuar nga Akademia e Drejtësisë © AD 2018

Të gjitha të drejtat janë të rezervuara. Përmbajtja e këtij materiali mund të përdoret për qëllime edukative dhe jo-komerciale duke ju referuar AD-së si burim. Ndalohet riprodhimi, fotokopjimi apo çfarëdo forme tjetër e publikimit pa konfirmimin e AD-së

Tabela e përmbajtjes

1. Hyrje	5
2. Synimet kryesore të programit trajnues	6
3. Baza ligjore	7
4. Metodologjia e hartimit të programit të trajnimeve	8
5. Struktura dhe përmbajtja e PTF	9
5.1 Synimi për kualifikim	9
5.2 Struktura e PTF	9
5.3 Përmbajtja e PTF	14
5.3.1 Pjesa e trajnimit teorik	15
5.3.2 Pjesa e trajnimit praktik	15
5.4 Program trajnimi në institucionet jo gjyqësore	16
5.5 Simulimet e gjykimeve	17
5.6 Puna hulumtuese	17
6. Vlerësimi	18
6.1 Shembull i vlerësimit nga ana e trajnuesit	19
6.2 Shembull i tabelës së vlerësimit nga ana e Mentorit	20
7. Kalendar dhe orari trajnues	21
8. Modulet trajnuese të PTF 2018/2019 për prokurorët sapoemëruar	22
9. Modulet trajnuese PTF 2018 -2019	24
9.1 E drejta Kushtetuese	24
9.2 Organizimi i sistemit gjyqësor dhe prokurorial	25
9.3 Bashkëpunimi juridik ndërkombëtar në çështje penale	25
9.4 E Drejta e Bashkimit Evropian	26
9.5 Legjislacioni për të drejtat e njeriut - KEDNJ	26
9.6 Arsyetimi i vendimeve gjyqësore (akteve akuzuese/ankesave)	27
9.7 Etika Profesionale	28
9.8 Menaxhimi i rasteve	28
9.9 Ndërmjetësimi	29
9.10 Negocimi i marrëveshjes për pranimin e fajësisë	29
9.11 Shmangia nga ndjekja penale	30
9.12 Kodi Penal – Pjesa e përgjithshme	30
9.13 Kodi Penal – Pjesa e veçantë	31
9.14 Shqyrtimi fillestar i dytë dhe shqyrtimi gjyqësor	31
9.15 I pandehuri në procedurë penale	32
9.16 Masat e Fshehta të Hetimit dhe të Vëzhgimit	32
9.17 Masat për sigurimin e pranisë së të pandehurit në procedurë	33
9.18 Dëshmitarët dhe të dëmtuarit në procedurën penale	34
9.19 Ushtrimi i mjeteve juridike	34
9.20 Veprat penale të korrupsionit zyrtar dhe kundër detyrës zyrtare	35
9.21 Vendi i ngjarjes dhe forenzika	36
9.22 Vija ndarëse në mes veprave penale dhe kundërvajtjeve	36
9.23 Hetimi i krimeve ndërkufitare	37
9.24 Ekspertiza dhe analizat	37
9.25 Kontrolli dhe konfiskimi	38
9.26 Procedurat e veçanta sipas KPPK	38
9.27 Krimet e rënda	39
9.28 Ngritja e shkathtësive sociale të gjyqtarëve e prokurorëve	39
9.29 Administrimi i procedurës penale	40
9.30 Shpenzimet e procedurës dhe kërkesat pasurore juridike	40
9.31 Parashkrimi	41
9.32 Procesverbalet	41
9.33 Marrja dhe komunikimi i vendimeve dhe dërgimi i shkresave	42
9.34 Fillimi i hetimit formal dhe procedura penale	42
9.35 Kallëzimi penal	43
9.36 Roli i prokurorit në shqyrtimin gjyqësor	43

9.37 Aktakuza procedura e shqyrtimit	44
9.38 Provat në procedurën penale	44
9.39 Kodi i Drejtësisë për të Mitur	45
9.40 Rregullat e komunikimit	45
9.41 Menaxhimi i stresit.....	46
9.42 Zhvillimi i shkathtësive gjyqësore	46
9.43 Gjuha angleze.....	47
9.44 Teknologjia informative.....	47
10. Përfundim.....	48

1. Hyrje

Në kuadër të mandatit ligjor të tij Akademia e Drejtësisë (më tutje AD), si pasardhëse ligjore e Institutit Gjyqësor të Kosovës, që nga viti 2008 ka filluar zbatimin e Programit të Trajnimit Fillestar (PTF), duke organizuar trajnimin për profesionistët që hyjnë në sistemin gjyqësor dhe prokurorial në cilësinë e gjyqtarit dhe prokurorit, pas kalimit me sukses të procesit të rekrutimit. PTF është organizuar për pesë gjenerata dhe deri më tani kanë diplomuar 169 kandidatë për gjyqtarë dhe prokurorë.

Ndryshimet në ligjet e gjyqësorit kanë ndikuar në organizimin e PTF-së, si në kategorinë e përfituesve, organizimin e provimit përgatitor dhe kohëzgjatjen e trajnimit fillestar. Sipas këtyre ndryshimeve PTF zgjatë 12 muaj dhe organizohet për gjyqtarët dhe prokurorët e shtetit të sapoemëruar ndërsa Provimi Përgatitor organizohet dhe vlerësohet nga KGJK dhe KPK.

Mbështetur në këto ndryshime legjislative, AD ka ndryshuar dhe plotësuar aktet nënligjore të cilat rregullojnë ndarjen dhe përmbajtjen, kohëzgjatjen e fazave, vlerësimin gjatë trajnimit në PTF, si dhe ka hartuar programin trajnues në përputhje me nevojat e prokurorëve të shtetit të sapoemëruar.

AD objektivë kryesore në kuadër të PTF-së për vitin 2018/2019, ka zhvillimin e kapaciteteve profesionale e interdisiplinare dhe zhvillimin e shkathtësive praktike të prokurorëve të shtetit të sapoemëruar.

Andaj, programi i trajnimit fillestar për gjeneratën e gjashtë do të zbatohet sipas një modeli të kombinuar teorik dhe praktik, përmes aplikimit të metodologjisë bashkëkohore trajnuese ku përfshihen teknikat e mësimit për të rritur, po ashtu trajnimet ofrohen edhe përmes mësimit në distancë.

Për zbatimin e këtij programi trajnues do të hartohen dokumente përcjellëse si: modulet trajnuese, kalendari trajnues, orari i trajnimeve dhe materialet pre-zantuese për temat konkrete.

2. Synimet kryesore të programit trajnues

Trajnimi gjyqësor është esencial në funksionimin e një sistemi gjyqësor e prokurorial profesional. Në veçanti mjaft i dobishëm dhe i domosdoshëm vlerësohet edhe trajnimi i prokurorëve të shtetit të sapoemëruar apo trajnimi fillestar siç njihet në terminologjinë e trajnimit gjyqësor dhe konsiderohet si një prej faktorëve kyç në garantimin e pavarësisë, paanshmërisë dhe kompetencës profesionale e etike të gjyqësorit.

Në programin e trajnimit fillestar për vitin 2016/2017, synimet kryesore janë:

- ◆ Ofrimi i një programi trajnimi adekuat për prokurorët fillestar, duke u bazuar në njohuritë ekzistuese të përfituesve;
- ◆ Krijimi i një programi trajnues që reflekton kompetencat dhe detyrat në ushtrimin e profesionit të prokurorit;
- ◆ Trajnuesit/mentorët të shërbejnë si lehtësues në procesin e mësim-nxënies duke e konsideruar prokurorinë si një institucion edukues;
- ◆ Informimi me punën e institucioneve tjera të sistemit të drejtësisë;
- ◆ Ofrimi i mundësisë për përfituesit, që duke u angazhuar në punë ekipore, të kryejnë hulumtime për zhvillimin e tyre profesional dhe hulumtime në kontribut të zhvillimit të përgjithshëm të sistemit gjyqësor dhe prokurorial.

3. Baza ligjore

Ligji për Akademinë e Drejtësisë, është ligj bazë për organizimin e trajnimit fillestar. Dispozita tjera që përcaktojnë dhe mbështesin trajnimin fillestar gjenden edhe në ligjet tjera të cilat e rregullojnë funksionimin e sistemit prokurorial.

Me qëllim të zbatimit praktik të këtij programi trajnues AD përveç koordinimit me Këshillin Prokurorial të Kosovës, nxjerrë edhe rregulla të brendshme.

Për këtë qëllim AD bazohet në:

- ◆ Ligji për Akademinë e Drejtësisë (Nr. 05/L-095);
- ◆ Ligji për Prokurorin e Shtetit (Nr. 03/L225)
- ◆ Ligji për Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjit Nr. 03/L225 për Prokurorin e Shtetit (Nr.05/L-034);
- ◆ Ligji për Këshillin Prokurorial të Kosovës (Nr.03/L-035);
- ◆ Ligji për Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjit Nr.03/L-223 për Këshillin Prokurorial të Kosovës (Nr. 03/L-035)
- ◆ Rregullorja për Programin e Trajnimit Fillestar;
- ◆ Rregullorja Nr.07/2017 për Plotësimin e Ndryshimin e Rregullores për Trajnim Fillestar Nr. 03/2017
- ◆ Pani i Punës së AD-së për vitin 2017 (i miratuar nga Këshilli Drejtues i AD-së me datë 17 janar 2018);
- ◆ Udhëzimi Administrativ 01/2012 për Riorganizimin e Brendshëm;

4. Metodologjia e hartimit të programit të trajnimeve

Për hartimin e këtij programi trajnues janë zhvilluar diskutime me përfaqësuesit kryesor të sistemit gjyqësor e prokurorial, me gjyqtarë, prokurorë, trajnues dhe ish kandidatët e PTF. Gjithashtu janë bërë vlerësime të raporteve të institucioneve vendore e ndërkombëtare në Kosovë si dhe janë zhvilluar një sërë mekanizmash për vlerësimin e nevojave për trajnime.

Më poshtë janë të prezantuara disa nga hapat e ndërmarrë me qëllim të hartimit të këtij programi:

- ◆ Konsultimet me Kryeprokurorin e Shtetit;
- ◆ Konsultimet me Kryesuesin e Këshillit Prokurorial të Kosovës;
- ◆ Diskutimet me trajnues të PTF;
- ◆ Konferenca e të Diplomuarve - me ish kandidatët PTF;
- ◆ Vlerësimi i Programit të Trajnimit Fillestar të AD-së (i realizuar nga Shkolla e Magjistraturës së Francës, në janar 2015);
- ◆ Pyetësorët e shpërndarë për kandidatët e PTF;
- ◆ Analizimi i strukturës ligjore në fuqi;
- ◆ Praktikat e institucioneve ndërkombëtare të trajnimit etj.

5. Struktura dhe përmbajtja e PTF

5.1 Synimi për kualifikim

Koncepti i përgjithshëm i synimeve për kualifikim profesional të pjesëmarrësve në PTF është:

- * Përmbushja e kërkesave të përgjithshme për funksionin e prokurorit në Kosovë; (profesionale, metodike, sociale dhe personale), theks në kompetenca sociale dhe personale reflektim të pavarur për çështje gjyqësore, konsiderimi i procedurave alternative, argumentim bindës;
- * Kompetencat (njohuritë, shkathësitë dhe qëndrimet) e nevojshme për performancë të suksesshme profesionale si prokuror në sistemin gjyqësor në Kosovë; *
- * Aftësia për t'u përballur me kërkesa dhe sfida që ndryshojnë përherë; *
- * Aftësia për të përdorur dhe zbatuar kompetencat e kërkuara drejtpërsëdrejti në punë *
- * Orientim në çështje praktike dhe vetëdijësim mbi ndërlidhjen në mes të dimensioneve juridike, sociale dhe ekonomike;
- * Kërkesat për finalizim të suksesshëm (vetë-organizimi dhe disiplina, aftësia për t'u përballur me vëllim të lartë pune);

5.2 Struktura e PTF

Pas ndryshimeve të ligjeve të gjyqësorit, trajnimi fillestar zgjatë dymbëdhjetë (12) muaj. Përcaktimi kohor me ligj mundëson që trajnimi të jetë intensiv dhe struktura e programit të trajnimit fillestar për vitin 2016/2017 është i ndarë në dy pjesë. Pjesa e parë përfshinë trajnimin teorik i kombinuar me shqyrtime të rasteve nga praktika gjyqësore, simulime etj., ndërsa pjesa e dytë është trajnim praktik i shoqëruar edhe me trajnime në institucione jo gjyqësore që lidhen me punën e gjyqtarit dhe prokurorit.

Për të përcaktuar strukturën e trajnimit fillestar duhet përcaktuar fillimisht se cilat kompetenca duhet të zhvillohen tek gjyqtarët dhe prokurorët e sapo emëruar, përkatësisht duhet të dimë se cilat janë cilësitë që duhet të t'i ketë një gjyqtarë dhe prokurorë?

Për zhvillimin e kompetencave tek pjesëmarrësit e trajnimeve AD bazohet në skemën e mëposhtme:

<p>Integriteti personal dhe sjellja profesionale</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pavarësia dhe paanshmëria • Vetëbesimi dhe autenticiteti • Angazhim i ndershëm për një gjykim të drejtë 	<ul style="list-style-type: none"> – Është i bindur në lidhje me sistemin ligjor dhe cilësinë e tij; – Përfaqëson vendimin e marrë; – Tregon individualitetin dhe qëndrueshmërinë ndaj ndikimit të veprimeve të veta; – Guxon kur është e nevojshme, për të shkuar kundër pikëpamjeve mbizotëruese; – Është i qartë në lidhje me pritjet, vendos kufijtë.
--	---	--

Shkathtësitë ligjore dhe gjyqësore	◆ Vendosmëria, marrja e vendimeve gjyqësore	<ul style="list-style-type: none"> – Merr vendime në bazë të të dhënave të disponueshme; – Vepron me vendosmëri edhe kur rritet presioni; – I jep një kuptim të qartë dhe të plotë strukturës së vendimmarrjes dhe procesit të ndjekur në hartimin e deklaratës; – Merr pëlqimin e palëve për vendimin; – I jep kuptim të plotë tekstit të formuluar; – Përcepton mundësitë për të sjellë palët së bashku dhe për të ndërmjetësuar në zgjidhjen e kontestit; – Proceson dhe zgjidh një shumëllojshmëri të të dhënave;
	◆ Bindja	<ul style="list-style-type: none"> – Në mënyrë sistematike shqyrton dhe vlerëson;
	◆ Aftësia analitike dhe aftësia për të gjykuar	<ul style="list-style-type: none"> – Bën pyetje në bazë të të kuptuarit; – Diskuton çështje sipas situatave; – Përdorë mendime logjike që çojnë në krijimin e deklaratave deri në arsyetim të qartë dhe transparent;
	◆ Përgjegjësia për udhëheqje	<ul style="list-style-type: none"> – Planifikon dhe organizon punën e vet për rastin;
	◆ Udhëheqja	<ul style="list-style-type: none"> – Përfshinë të tjerët në tema të rëndësishme; – Lejon aty ku është e mundur të tjerët të shtojnë ekspertizën e tyre; – Organizon punën e punonjësve në mënyrë sa më efektive që është e mundur; – Informon të tjerët në lidhje me ecurinë e punës; – Rregullon procedurat (përmbajtja, cilësia dhe përkohshmëria) nëse kërkohet.

<p>Përkushtimi profesional</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Aftësia për menaxhimin e zyrës ◆ Aftësia për të mësuar dhe vetë-reflektuar ◆ Aftësia për të bashkëpunuar ◆ Fleksibiliteti dhe aftësia për t'u marrë me ngarkesë të punës 	<ul style="list-style-type: none"> - Zhvillon kapacitetet organizative dhe drejtuese, për të kryesuar seancat e marrjes në pyetje dhe për të udhëhequr takime; - Është i hapur për reagime nga të tjerët dhe i përkushtuar ndaj të mësuarit; - Është kurioz, në mënyrë aktive kërkon risi dhe/apo situata të tjera; - I gatshëm për të marrë pjesë në arsimin profesional dhe i angazhuar në trajnime të rregullta, për të rritur kapacitetet profesionale për legjislacionin vendor dhe ndërkombëtar; - Është i hapur për bashkëpunim me të tjerët; - Merr iniciativë dhe shfrytëzon mundësinë për të ndarë njohuritë, mbështet dhe konsultohet me të tjerët për të përmirësuar cilësinë dhe efikasitetin e drejtësisë; - Shkëmben praktikatat me institucione të lidhura me punën e gjykatave dhe prokurorive.
--------------------------------	---	---

<p>Ndërgjegjësimi social</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Dëgjimi dhe komunikimi ◆ Përshtatshmëria ◆ Bindja ◆ Ndërgjegjësimi për mjedisin shoqëror 	<ul style="list-style-type: none"> - Tregon mirëkuptim për situatën e të tjerëve dhe kontakton personalisht dhe ka ndjeshmëri për motivim - të dëgjuarit aktiv - jep ndjesinë për të tjerët që kontributi i tyre është pranuar; - Përshtat qasjen e vet, kur situata ndryshon apo kur ajo dikton, përshtatet në rrethana të veçanta dhe situata të ndryshme; - I jep një kuptim të qartë dhe të plotë strukturës së vendimmarrjes dhe procesit të ndjekur në hartimin e deklaratës; - I jep kuptim të plotë tekstit të formuluar; - Percepton mundësitë për të sjellë palët së bashku dhe për të ndërmjetësuar në zgjidhjen e kontestit; - Ka prirje për zhvillimet sociale dhe formon imazhin e vet në kuadër të ligjit; - Kërkon informacione të vjetra, të reja dhe kontradiktore, perspektiva të ndryshme që mund të ndikojnë në vendim dhe procedurë; - Tregon vetëdije për ndikimin e rrethave të ndryshme dhe të palëve; - Vlerëson ndikimin e rolit dhe pozitës së tyre në kontekstin social, merr parasysh këtë duke ruajtur distancën; - Ka njohuri në lidhje me kontekstin socio-ekonomik, në të cilën janë praktikuar funksionet.
------------------------------	---	---

PTF është konceptualizuar dhe vënë në kornizë si program kualifikues profesional, i bazuar në kompetenca, i modularizuar dhe i orientuar në vendpune, i cili integron elemente mësimore teorike dhe praktike. Është i disenjuar veçanërisht për zhvillimin profesional fillestar të gjyqtarëve dhe prokurorëve. Është kombinim prej fazave praktike dhe teorike si dhe atyre udhëzuese dhe vetë-mësimore, duke përfshirë edhe elemente të e-learning.

5.3 Përmbajtja e PTF

Përmbajtja e PTF-së reflekton zhvillimin e kompetencave të pjesëmarrësve e cila do fokusohet në zhvillimin e shkathtësive praktike të gjyqtarëve dhe prokurorëve të shtetit të sapoemëruar pasi që vlerësohet se përfituesit posedojnë njohuri teorike relevante për funksionin e prokurorit.

Përmbajtja e trajnimit fillestar do të fokusohet në zhvillimin e kompetencave profesionale, vlerat etike dhe ndërdisiplinare të prokurorëve të sapoemëruar me theks të veçantë tek:

- ◆ Ngritja e kapaciteteve profesionale për legjislacionin vendor dhe ndërkombëtar;
- ◆ Hartimi i vendimeve gjyqësore bazuar në analizë të fakteve;
- ◆ Aplikimi i rregullave etike;
- ◆ Përshtatja me rrethana dhe situata specifike gjatë ushtrimit të funksionit të gjyqtarit/prokurorit;
- ◆ Zhvillimi i shkathtësive gjyqësore;
- ◆ Zhvillimi i shkathtësive sociale;
- ◆ Shkëmbimi i praktikave me institucionet e ndërlidhura me punën e gjykatave dhe prokurorive;
- ◆ Zhvillimi i kapaciteteve hulumtuese, organizative dhe menaxhuese;
- ◆ Zhvillimi i shkathtësive ndërdisiplinare.

Këto kompetenca do të zhvillohen përmes moduleve të cilat janë bashkangjitur si aneks i këtij programi, trajnimit praktik, programeve në institucione jo gjyqësore të ndërlidhur me punën e gjykatave dhe prokurorive si dhe punës praktike që i caktohen nga trajnuesit apo mentorët.

5.3.1 Pjesa e trajnimit teorik

Në këtë pjesë trajnimi zhvillohet në mënyrë teorike i kombinuar me raste nga praktika gjyqësore, bazuar në module trajnuese ku përfshihen trajnime nga të gjitha degët e së drejtës dhe ligjet pozitive vendore, Acquis Communautaire, Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe akte të tjera ndërkombëtare.

Sasia e orëve të punës së programuar për secilin nga modulet të cilët do të realizohen përmes kombinimit me trajnimin praktik, përcaktohet në funksion të:

- ◆ Përmbajtjes së modulit trajnues;
- ◆ Natyrës dhe vështirësisë së modulit;
- ◆ Lloji i modulit dhe rëndësia e tij për praktikën gjyqësore/prokuroriale;

Në përgjithësi programi trajnues i secilit modul përmban të paktën një numër të caktuar të sesioneve trajnuese i realizuar sipas planit të punës.

Në kuadër të programit trajnues përveç moduleve profesionale dhe të karakterit interdisiplinar përfshihen edhe modulet shtesë të cilat do të realizohen nëpërmjet platformës së mësimin në distancë.

5.3.2 Pjesa e trajnimit praktik

Pjesa e trajnimit praktik zhvillohet në prokurori. Trajnimi realizohet nën mbikëqyrjen e mentorit (prokurorë), i cili është mbikëqyrës për zbatimin e programit trajnues siç është përcaktuar në këtë program dhe doracakun e trajnimeve, si dhe për të bërë vlerësimin e performancës së përfituesit gjatë trajnimit. Programi praktik përfshinë çështje nga aspekti profesional, rregullat e komunikimit, menaxhimin e rasteve, etikën dhe çështje tjera të karakterit praktik me interes për përfituesin. Gjatë këtij trajnimi, Prokurori i Shtetit i sapoemëruar mund t'i asistoj prokurorit gjatë ushtrimit të funksionit të tij, merr pjesë në aktivitete prokuroriale me rastin e praktikës së tij/saj, por gjithmonë nën udhëheqjen e mentorit.

Programi i trajnimit praktik realizohet mbështetur në “Doracakun për Trajnimin Praktik” i cili përmban programin trajnues që duhet ndjekur prokurorët e shtetit të sapoemëruar dhe specifikon detyrat dhe përgjegjësitë e mentorëve dhe përfituesve gjatë realizimit të trajnimit praktik. Doracakun është pjesë e këtij programi trajnues.

Qëllimi i këtij doracakun është që të përshkruajë rolin dhe përgjegjësitë e mentorëve dhe përfituesve gjatë fazës praktike të PTF-së (fazës së mentorimit). Doracakun gjithashtu përshkruan disa nga kompetencat ligjore, etike dhe interdisiplinare që pjesëmarrësit në programin e praktikës duhet t'i përfitojnë gjatë trajnimit praktik.

Mentorëve u janë dhënë edhe ide rreth asaj se si t'i ekspozojnë përfituesit ndaj një game të gjerë të temave që do t'i përgatiste ata të marrin detyrat e tyre zyrtare, pas përfundimit të trajnimit fillestar.

Fokusi i doracakut dhe programit të praktikës është që të theksojë rëndësinë e ofrimit të përvojës reale praktike për përfituesit në zhvillimin e aftësive të tyre, duke filluar nga ato profesionale, shkrimi ligjor, të menduarit kritik, etika, rregullat e komunikimit, menaxhimi i rasteve dhe shumë të tjera të karakterit praktik me interes për përfituesit.

Po ashtu, gjatë trajnimit praktik, prokurorët e sapoemëruar do të ndjekin një modul të veçantë trajnues i cili realizohet krahas trajnimit praktik. Ky

modul ka të bëjë me ngritjen e shkathtësive gjyqësore të përfituesve bazuar në ndryshimet e Kodit të Procedurës Penale lidhur me marrjen në pyetje dhe udhëheqjen e shqyrtimit gjyqësor. Në mënyrë specifike ngritja e shkathtësive do bëhet për fjalën hyrëse, marrjen e drejtpërdrejtë dhe të tërthorët në pyetje, vënien në dyshim, rehabilitimin dhe fjalën përfundimtare.

Gjatë kësaj pjese të trajnimit pjesëmarrësit mund të ndjekin edhe trajnime në platformën e mësimi të distancë dhe programe të ndryshme praktike në institucionet jo gjyqësore.

Në përfundim të këtij trajnimi, mentorët bëjnë një vlerësim për përfituesit ku përfshihet, performanca e tyre e përgjithshme gjatë trajnimit, aspekti i punës praktike profesionale, respektimi i orarit, etj.

5.4 Program trajnimi në institucionet jo gjyqësore

Krahas trajnimit praktik nëpër prokurori, prokurorët e shtetit do të ndjekin edhe trajnime në institucione të ndryshme të sistemit të drejtësisë dhe jashtë tyre puna e të cilave është e ndërlidhur me punën e tyre. Kjo do të mundësohet me bashkëpunimin e krijuar në mes të AD-së dhe këtyre institucioneve.

Institucionet në të cilat prokurorët e shtetit të sapoemëruar do të ndjekin trajnime, janë:

- Gjykata Kushtetuese
- Oda e Avokatëve
- Avokati i Popullit
- Policia e Kosovës
- Shërbimi Korrektues
- Shërbimi Sprovues
- Qendra për Punë Sociale
- Agjensioni Kundër Korrupsion
- Dogana e Kosovës
- Komisioni i Ndërmjetësimit
- Agjensioni i Privatizimit
- Agjencia Kadastrale e Kosovës
- Komisioni Rregullativ i Prokurimit Publik
- Këshilli i Pavarur Mbikëqyrës
- Zyra e Auditorit Gjeneral
- Administrata Tatimore e Kosovës
- Agjencioni për Mbrojtjen e të Dhënave Personale
- Instituti i Mjekësisë Ligjore

5.5 Simulimet e gjykimeve

Përveç metodave të trajnimit tradicional si diskutime interaktive, studimeve të rasteve praktike, përfituesit e trajnimit fillestar gjatë trajnimit do të përfshihen edhe në simulime të gjykimeve. Simulimi i gjykimeve realizohet përmes përzgjedhjes së rasteve nga praktika gjyqësore nga lëmia penale me përfshirje të elementeve edhe nga fusha tjera të së drejtës.

Qëllimi i simulimit të gjykitimit është ngritja e aftësive dhe shkathtësive në të shprehur, rritja e vetëbesimit, zhvillimi i mendimit kritik si dhe aftësia për të punuar në ekip. Gjithashtu përmes simulimit të gjykitimit pjesëmarrësit mund të përmirësojnë mënyrën e analizimit dhe arsyetimit të fakteve, zhvillojnë shkathtësinë për të dëgjuar dhe bashkëpunuar, të kuptojnë më mirë sistemin gjyqësor, si dhe të avancojnë njohjen e rregullave të të provuarit para trupit gjykues.

5.6 Puna hulumtuese

Në kuadër të kompetencave të trajnimit fillestar përfshihet edhe puna hulumtuese, ku kjo kompetencë realizohet qoftë përmes rasteve praktike gjatë trajnimit si dhe punimeve në revistën juridike “Justicia”. Revista përmbanë tema të ndryshme që trajtojnë institute të ndryshme të së drejtës, aspekte të ndryshme nga legjislacioni vendor dhe ndërkombëtar.

Qëllimi i kësaj reviste juridike përveç formimit dhe ngritjes së shkathtësive të përfituesve në sferën e hulumtimit dhe shkrimit ligjor është edhe ofrimi i mbështetjes profesionale për juristët e rinj, gjyqtarëve, prokurorëve dhe profesionistëve tjerë ligjor.

6 Vlerësimi

Procesi i vlerësimit të përfundimit të suksesshëm të programit trajnues nga prokurorët e shtetit të sapoemëruar përcaktohet me Rregulloren për Programin e Trajnimit Fillestar dhe Rregullorja për Plotësim Ndryshimin e Rregullores për Trajnimin Fillestar. Ky proces realizohet por nuk kufizohet vetëm, përmes raportit për vijueshmërinë në trajnim, raportit të trajnuesve, raportit të mentorëve, dhe vlerësimit për punimet hulumtuese të cilat përmblihen në një raport përfundimtarë të përgatitur nga AD, i cili dërgohet në KGJK dhe KPK.

Testimet e pjesëmarrësve mund të bëhen sipas këtij sistemi:

- Testimi përfundimtar për PTF përbëhet nga rezultatet e secilit test modular;
- Testimet në module mund të zbatohen në forma të ndryshme: teste me shkrim, teste verbale, elaborime me shkrim, prezantime;
- Parakusht për pjesëmarrje në test modular është pjesëmarrja e rregullt në trajnim dhe përmbushja autonome e kërkesave të PTF-së gjatë seancave për trajnim;

Vlerësimi gjatë trajnimit teorik do të bëhet bazuar në skemën e lartshënuar që kanë të bëjnë me zhvillimin e kompetencave tek pjesëmarrësit e trajnimeve bazuar në skemën e mëposhtme, ndërsa i gjithë procesi i vlerësimit do të bazohet në kriteret e përcaktuara me ligj për vlerësimin e prokurorëve.

6.1 Shembull i vlerësimit nga ana e trajnuesit

Formular për vlerësim nga ana e trajnuesit për punën praktike apo rastet praktike të pjesëmarrësve në trajnim, përveç vlerësimeve në provime.

Emri dhe mbiemri i gjyqtarit/prokurorit të shtetit në PTF:		Moduli Trajnues:							
Identifikimi i fakteve		Analizimi i fakteve		Konkluzioni dhe arsytimi		Gjuha e përdorur		Vlerësimi i përgjithshëm	
Pamjaftueshëm	☐	Njohja dhe zbatimi i ligjit	☐	Pamjaftueshëm	☐	Pamjaftueshëm	☐	Pamjaftueshëm	☐
Mjaftueshëm	☐	Mjaftueshëm	☐	Mjaftueshëm	☐	Mjaftueshëm	☐	Mjaftueshëm	☐
Mirë	☐	Mirë	☐	Mirë	☐	Mirë	☐	Mirë	☐
Shumë mirë	☐	Shumë mirë	☐	Shumë mirë	☐	Shumë mirë	☐	Shumë mirë	☐
Komenti i trajnuesit dhe rekomandimet ku përfituesi ka nevojë për përmirësim:									

Data: ___/___/___

Emri & Nënskrimi i Trajnuesit _____

6.2 Shembull i tabelës së vlerësimit nga ana e Mentorit

	Niveli	
Aftësia për t'i identifikuar dhe përdorur rregullat e deontologjisë (Kompetenca “Integriteti personal dhe sjellja profesionale”)	E arritur	☐
	Në progres	☐
	E pa arritur	☐
Aftësia për të analizuar dhe përshkruar një situatë apo rast (Kompetenca “Shkathtësitë ligjore dhe gjyqësore”)	E arritur	☐
	Në progres	☐
	E pa arritur	☐
Aftësia për ti identifikuar, respektuar dhe garantuar rregullat ligjore (Kompetenca “Shkathtësitë ligjore dhe gjyqësore”)	E arritur	☐
	Në progres	☐
	E pa arritur	☐
Aftësia për përshtatje dhe adaptim (Kompetenca “Ndërgjegjësimi social”)	E arritur	☐
	Në progres	☐
	E pa arritur	☐
Aftësia për tu adaptuar dhe për të treguar autoritet në rrethana dhe situata specifike (Kompetenca “Ndërgjegjësimi social”)	E arritur	☐
	Në progres	☐
	E pa arritur	☐
Aftësia për të pasur marrëdhënie të mirëfillta, dëgjim aktiv dhe shkëmbim informatash (Kompetenca “Ndërgjegjësimi social”)	E arritur	☐
	Në progres	☐
	E pa arritur	☐
Aftësia për të monitoruar një audiencë në gjykatë, mirëpo me respekt ndaj palës kundërshtare (Kompetenca “Shkathtësitë ligjore dhe gjyqësore”)	E arritur	☐
	Në progres	☐
	E pa arritur	☐
Aftësia për të gjetur zgjidhje dhe pajtuar palët (Kompetenca “Integriteti profesional dhe sjellja profesionale”)	E arritur	☐
	Në progres	☐
	E pa arritur	☐
Aftësia për të marrë vendime të bazuara në drejtësi dhe fakte (Kompetenca “Shkathtësitë ligjore dhe gjyqësore”)	E arritur	☐
	Në progres	☐
	E pa arritur	☐
Aftësia për motivim, formalizëm dhe shpjegim të vendimeve (Kompetenca “Ndërgjegjësimi social”)	E arritur	☐
	Në progres	☐
	E pa arritur	☐
Aftësia për të pasur parasysh rrethanat institucionale kombëtare dhe ndërkombëtare (Kompetenca “Ndërgjegjësimi social”)	E arritur	☐
	Në progres	☐
	E pa arritur	☐
Aftësia për të punuar në grup (Kompetenca “Angazhimi profesional”)	E arritur	☐
	Në progres	☐
	E pa arritur	☐
Aftësia për organizimin, menaxhimin dhe marrjen e iniciativave. (Kompetenca “Angazhimi profesional”)	E arritur	☐
	Në progres	☐
	E pa arritur	☐

7. Kalendari dhe orari trajnues

Për realizimin e këtij programi do të hartohet kalendari i aktiviteteve trajnuese. Trajnimi fillestar mbahet 5 ditë në javë. Pjesa e trajnimit teorik mbahet në AD, ndërsa trajnimi praktik në prokurori dhe i shoqëruar me trajnimet në institucionet tjera jo gjyqësore.

Trajnimi teorik dhe praktik do të realizohen në mënyrë të kombinuar sipas modelit 2 ditë trajnimi teorik në AD dhe 3 ditë trajnimi praktikë në prokurori. Ky orar do të jetë fleksibil me qëllim të përmbushjes së programit të trajnimit teorik siç është përcaktuar në secilin modul trajnimi.

Orari i trajnimeve dhe numri i sesioneve trajnuese është përcaktuar në konsultim të ngushtë edhe me të gjithë akterët relevant.

Kushtet e pjesëmarrjes në trajnim dhe mungesave gjatë trajnimit do të rregullohen me Rregulloren për Trajnimin Fillestar.

8. Modulet trajnuese të PTF 2018/2019 për prokurorët sapoemëruar

Modulet e trajnimit fillestar për prokurorët e sapoemëruar si dhe sesionet për secilin modul janë si më poshtë:

Modulet Trajnuese				
Nr.	Emërtimi i modulit	Orë trajnimi	Nënmoduli / nënpjesa	Nr i sesioneve
1.	Rendi juridik kombëtar dhe ndërkombëtar	57 orë	1.1 E Drejta Kushtetuese	1
			1.2 Organizimi i sistemit gjyqësor dhe prokurorial	2
			1.3 Bashkëpunimi juridik ndërkombëtar në çështje penale	1
			1.4 E drejta e BE-së	5
			1.5 KEDNJ- legjislacioni për të Drejtat e Njeriut	10
2.	Kodi Penal i Republikës së Kosovës	78 orë	2.1 Kodi Penal i Kosovës – pjesa e përgjithshme	10
			2.2 Kodi Penal i Kosovës – pjesa e veçantë	10
			2.3 Veprat penale të korrupsionit zyrtar dhe kundër detyrës zyrtare	2
			2.4 Krimet e rënda	1
			2.5 Parashkrimi	3
3.	Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Kosovës	273 orë	3.1 Vendi i ngjarjes dhe forenzika	3
			3.2 Vija ndarëse në mes veprave penale dhe kundërvajtjeve	1
			3.3 Ekspertiza dhe analizat	4
			3.4 Kontrolli dhe konfiskimi	5
			3.5 Masat e Fshehta të Hetimit dhe të Vëzhgimit	6
			3.6 Masat për sigurimin e pranisë së të pandehurit në procedurë	5
			3.7 I pandehuri në procedurën penale	5
			3.8 Dëshmitarët dhe të dëmtuarit në procedurën penale	5
			3.9 Procesverbalet	3
			3.10 Negocimi i marrëveshjes për pranimin e fajësisë	3
			3.11 Shmangia nga ndjekja penale	2
			3.12 Administrimi i procedurës penale	2
			3.13 Shqyrtimi fillestar i dytë dhe shqyrtimi gjyqësor	4

Modulet Trajnuese				
Nr.	Emërtimi i modulit	Orë Trajnimi	Nënmoduli / nënpjesa	Nr i sesioneve
3.	Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Kosovës	273 orë	3.14 Marrja dhe komunikimi i vendimeve dhe dërgimi i shkresave	1
			3.15 Shpenzimet e procedurës dhe kërkesat pasurore juridike	1
			3.16 Ushtrimi i mjeteve juridike	3
			3.17 Procedurat e veçanta sipas KPPK	2
			3.18 Fillimi i hetimit formal dhe procedura penale	8
			3.19 Kallëzimi penal	6
			3.20 Roli i prokurorit në shqyrtimin gjyqësor	6
			3.21 Aktakuza, procedura e shqyrtimit	10
			3.22 Provat në procedurën penale	6
4.	Shkathtësitë personale dhe ndërdisiplinare	78 orë	4.1 Rregullat e Komunikimit	2
			4.2 Etikë profesionale	10
			4.3 Menaxhimi i rasteve	3
			4.4 Ngritja e shkathtësive sociale të gjyqtarëve e prokurorëve	3
			4.5 Arsytimi i vendimeve (akteve akuzuese/ankesave)	6
			4.6 Menaxhimi i stresit	2
5.	Legjislacioni dhe shkathtësitë plotësuese	18 orë + 6 ditë trajnimi	5.1 Kodi i Drejtësisë për të Mitur	1
			5.2 Ndërmjetësimi	2
			5.3 Hetimi i krimeve ndërkufitare	3
			5.4 Zhvillimi i shkathtësive gjyqësore	
6.	Mësimi në distancë		6.1 Gjuhë angleze	
			6.2 Teknologjia informative	
			6.3 Menaxhimi i stresit	

9. Modulet trajnuese PTF 2018 -2019

9.1 E drejta Kushtetuese

Në këtë modul pjesëmarrësit do të kenë mundësinë të njoftohen lidhur me burimet kushtetuese në Republikën e Kosovës, kuadrin normativ mbi Gjykatën Kushtetuese të Kosovës, përbërjen e gjykatës, kompetencat e saja, procesin e kontrollit kushtetues dhe me vendimet e Gjykatës Kushtetuese si dhe efektet e tyre.

Kompetencat e synuara për zhvillim në këtë modul janë:

- Të qenurit të bindur lidhur me demokracinë dhe sundimin e ligjit si vlerat më të larta dhe parimet udhëheqëse të shtetit të Kosovës dhe aftësia për t'i përfaqësuar ato në punë si prokuror;
- Të kuptuarit e kushtetutës si norma më e lartë në sistemin kombëtar ligjor dhe të qenurit të vetëdijshëm mbi ndikimin e ligjit ndërkombëtar në sistemin kombëtar ligjor;
- Të qenurit të vetëdijshëm mbi ndikimin e të drejtave fundamentale në shtetin dhe sistemin gjyqësor dhe të qenurit në gjendje të aplikohet kjo në punën praktike si prokuror;
- Të qenurit jashtëzakonisht mirë të informuar lidhur me sistemin gjyqësor, organet e tij, strukturën e punës dhe statusin e detyrat e prokurorëve dhe të qenurit në gjendje për të zbatuar gjithë këtë në punën e tyre;
- Të qenurit jashtëzakonisht mirë të informuar për gjykatën kushtetuese, strukturën e saj të punës, procedurat dhe efektet ligjore të vendimeve të saj sidomos për gjykatat e shkallëve më të ulëta.

Kohëzgjatja: 1 sesion trajnimi (3 orë trajnimi)

9.2 Organizimi i sistemit gjyqësor dhe prokurorial

Moduli do të përmbajë njohuritë themelore për të kuptuar se si duket struktura e organizimit të sistemit gjyqësor të Kosovës, pas hyrjes në fuqi të Ligjit për Gjykatat dhe Prokurorin e Shtetit, çfarë janë kompetencat e gjykatave dhe prokurorive dhe si është bërë shtrirja e re territoriale e tyre.

Me fillimin e zbatimit të ligjeve është bërë reformimi i tërësishëm i sistemit gjyqësor dhe prokurorial të Kosovës, duke e braktisur sistemin e vjetër të organizimit të gjykatave dhe prokurorive me kompetenca të përziera e herëherë të pa definuara qartë dhe duke

ndërtuar një sistem të ri të organizimit të gjykatave dhe prokurorive që bazohet në ndarjen e plotë kompetencave në mes të instancave të ndryshme gjyqësore i cili ka parashikuar se në linjë vertikale ky sistem është konstituuar në tri nivele gjyqësore.

Sistemi i ri gjyqësor ka edhe organizim tjetër territorial nga ai që kishte me parë dhe ky organizim i ri paraqet segmentin tjetër të reformës gjyqësore, që synon racionalizimin e sistemit gjyqësor, bërjen e tij më efikas dhe lehtësimin e qasjes në gjyqësor për qytetarët e vendit.

Kohëzgjatja: 2 sesione trajnimi (6 orë trajnimi)

9.3 Bashkëpunimi juridik ndërkombëtar në çështje penale

Kriminaliteti i pothuaj se të gjitha profileve e në veçanti krimi i organizuar, gjithnjë e më shumë është duke u ndërkombëtarizuar. Për shkak të rrethanave në të cilat sot gjendet shoqëria njerëzore, sidomos për shkak të zgjerimit të mundësive që kanë kryerësit e veprave penale për tejkalimin e kufijve, gjyqtarët dhe prokurorët duhet të njihen me praktikën efikase të bashkëpunimit juridik ndërkombëtar në çështjet penale dhe civile.

Gjatë prezantimit të këtij moduli do të paraqiten njohuritë themelore për të kuptuar se çka është bashkëpunimi juridik ndërkombëtar si dhe roli dhe rëndësia e tij në çështjet penale dhe civile.

Përfituesit gjatë pjesës së ushtrimeve do të shohin shembuj të formave nga praktika kur kërkohet bashkëpunimi juridik ndërkombëtar në çështjet penale apo ato civile.

Kohëzgjatja: 1 sesion trajnimi (3 orë trajnimi)

9.4 E Drejta e Bashkimit Evropian

Edhe pse Kosova ende nuk është anëtare e Bashkimit Evropian, njohja e institucioneve dhe e të së drejtës së Bashkimit Evropian është më se e rëndësishme për proceset e ardhshme të integritimit të saj, që në pjesë të mëdha është reformë juridike drejtuar harmonizimit të së drejtës së Kosovës me të ashtuquajturin *acquis communautaire*, e që mund të përkthehet me “të arriturat e përbashkëta” apo me fjalë të tjera me standardet politike dhe juridike evropiane. Përveç kësaj, e drejta evropiane është tejet interesante dhe sfiduese në aspektin intelektual, sepse gërsheton në vete shumë disiplina juridike, përfshirë të drejtën ndërkombëtare publike, të drejtën kushtetuese, të drejtën administrative dhe të drejtën ekonomike.

Me hyrjen në fuqi të Traktatit të Lisbonës në dhjetor të vitit 2009, procesi i integritimit të shteteve evropiane në

kuadër të Bashkimit Evropian ka arritur një shkallë të re të zhvillimit dhe nuk priten ndryshime të tjera institucionale në të ardhmen e afërt.

Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit ndërmjet Kosovës dhe BE-së hyri në fuqi në prill të vitit 2016. Kjo kontratë e parë e detyrueshme ndërkombëtare ndërmjet të dyja palëve parasheh harmonizim të pjesshëm ligjor në përputhje me Acquis-in dhe prezantimin e pjesshëm të katër lirive të tregut brenda pesë viteve të ardhshme. Kjo kërkon njohuri dhe shkathtësi adekuate ligjore të gjyqësorit. Në këtë drejtim përveç njohjes me këtë lëmi gjatë studimeve themelore apo edhe atyre të specializuar njëkohësisht është domosdoshmëri që gradualisht edhe gjyqësori i Republikës së Kosovës të fillojë ti ngritë njohurit e veta lidhur me të drejtën e Bashkimit Evropian.

Kohëzgjatja: 5 sesione trajnimi (15 orë trajnimi)

9.5 Legjislacioni për të drejtat e njeriut - KEDNJ

Të drejtat e njeriut janë themel i ekzistencës dhe bashkë ekzistencës njerëzore. Ato janë universale, të pandashme dhe të ndërvarura. Ato gjenden në thelb të çdo qëllimi që Kombet e Bashkuara pretendojnë të arrijnë në misionin e tyre global të paqes dhe zhvillimit prestigjioz për standardizimin e sistemeve juridike të vendeve anëtare të Këshillit të Evropës në fushën e të drejtave të njeriut.

Vendimet e gjykatës, të cilat janë përgjithësisht të shënuara nga racionaliteti dhe emancipimi, kanë autoritet të veçantë edhe për vendet me demokraci të zhvilluar, të cilat ndeshen me shumëllojshmërinë e sfidave dhe të dilemave që mbart qytetërimi i sotëm. Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut është arritja më e madhe e Këshillit të Evropës. E njëjta jo vetëm që ka formuluar katalogun e të drejtave të njeriut, por edhe ka siguruar sistemin e kontrollit për zbatimin e saj.

Përmes këtyre moduleve synohet që pjesëmarrësit të zgjerojnë njohuritë për me standardet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut dhe në anën tjetër përmbajtja e moduleve do të jenë burim i vlefshëm për të gjithë ata që janë përfshirë në avancimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut, që janë pjesë e sistemit gjyqësor në Kosovë.

Kohëzgjatja: 10 sesione trajnimi (30 orë trajnimi)

9.6 Arsyetimi i vendimeve gjyqësore (akteve akuzuese/ankesave)

Ky modul ka për qëllim të ndihmoj prokurorët e shtetit të sapoemëruar në ngritjen e kapaciteteve të tyre profesionale në drejtim të arsyetimit të akteve të hartuara nga prokurori i shtetit. Përveç udhëzimeve teorike që do të ofrohen në përgjithësi për arsyetimin e akteve të hartuara nga prokurori, do diskutohen në sesione të veçanta edhe rastet praktike të punuar sipas metodave të caktuara të arsyetimit dhe shkrimit ligjor.

Përmes rasteve konkrete prokurorët do të kenë mundësi që duke zbatuar kërkesat ligjore nga procedura penale të japin konkluzionet e tyre për ven-

dosjen e supozuar meritore. Përveç tjerave ku modul ofrohet ngase është identifikuar nevoja e juristëve në përgjithësi por e prokurorëve në veçanti për ngritje të kapaciteteve profesionale në fushën e arsyetimit dhe shkrimit ligjor.

Shkrimi dhe arsyetimi ligjor paraqet standard vlerësimi të punës së prokurorëve të shtetit. Në këtë kuptim shkrimi dhe arsyetimi ligjor në punën e prokurorëve përfaqëson një objektiv jo lehtë të arritshëm. Prandaj përmes këtij moduli synohet që të përmirësohet cilësia e arsyetimit dhe shkrimit ligjor në punën e prokurorëve të shtetit të sapoemëruar.

Kohëzgjatja: 6 sesione trajnimi (18 orë trajnimi)

9.7 Etika Profesionale

Në çdo vend të botës gjyqtarët dhe prokurorët i përkasin elitës së shoqërisë. Çdo ditë, këta njerëz kryejnë veprime dhe marrin vendime të rëndësishme për fatin e bashkëqytetarëve të tyre. Natyrisht që ky pushtet i madh nuk mund t'iu besohet atyre që nuk ofrojnë garanci të mjaftueshme morale e profesionale. Pikërisht këtu e ka origjinën edhe rregullimi ligjor e profesional i etikës gjyqësore e prokuroriale tek i cili bazohet i gjithë sistemi ligjor.

Moduli i etikës profesionale për prokuror, përveç dijeve, synon të përçojë edhe disa shprehje themelore për mënyrën e të menduarit dhe të vepruarit të prokurorëve të shtetit të sapoemëruar, pa të cilat ushtrimi korrekt i profesionit do të ishte i pamundur. Në këtë format gjyqtarët dhe prokurorët shqyrtojnë

problemet etike dhe mënyrën sesi ato manifestohen në jetën e tyre profesionale dhe diskutojnë në lidhje me mënyrat më efikase për të parandaluar shkeljet etike. Trajnimi i Prokurorëve të Shtetit të sapoemëruar në lidhje me përmbajtjen dhe kuptimin e normave të etikës profesionale i ndihmon ata të krijojnë një aparat konceptual me anë të të cilit të analizojnë dhe zgjidhin çështjet etike me të cilat do të ballafaqohen në përfundim të studimeve.

Meqenëse etika profesionale nuk është veçse një derivat i etikës dhe moralit të shoqërisë në përgjithësi, është esenciale që trajnimi i prokurorëve të jetë i përqendruar sa më shumë të jetë e mundur rreth rasteve konkrete të nxjerra nga realiteti i jetës në Kosovë.

Kohëzgjatja: 10 sesione trajnimi (30 orë trajnimi)

9.8 Menaxhimi i rasteve

Teoria moderne për menaxhimin e lëndëve është që gjyqtarët dhe prokurorët, së bashku me stafin mbështetës, duhet që në mënyrë aktive të monitorojnë dhe të kontrollojnë lëvizjen e lëndëve të pakryera në gjykatë përkatësisht prokurori.

Në këtë modul do të trajtohet kuptimi, natyra dhe rëndësia e planifikimit, kuptimi, natyra dhe rëndësia e dëshmime në procedurë penale, kuptimi, natyra dhe rëndësia e dosjes hetimore. Do të prezantohen faktet se çka e dallon menaxhimin e procesit të planifikimit nga menaxhimi i rasteve në përgjithësi, si menaxhohet në bazë të objektivave si planifikohet hetimi i rastit, çka përmban plani hetimor, si planifikohen masat individuale të hetimit, pastaj si mblidhen dëshmitë, në çka bazohet mbledhja e tyre, çka përmban pjesa e planit hetimor që ka të bëjë me mbledhjen e dëshmimeve dhe ku e kanë burimin këto dëshmi si dhe për formën e përmbajtjen e standardizuar të dosjes hetimore, dëshmitë mbi gjurmimin e fitimit (dobisë pasurore) dhe konfiskimin e tij si pjesë përbërëse e dosjes në fjalë (te veprat penale me të cilat përfitohet) dhe metodat që përdoren për gjurmimin dhe zbulimin e këtij fitimi.

Kohëzgjatja: 3 sesione trajnimi (9 orë trajnimi)

9.9 Ndërmjetësimi

Ndërmjetësimi është veprimtari jashtëgjyqësore që realizohet nga një person i tretë (ndërmjetësi) për zgjidhje të mosmarrëveshjeve ndërmjet subjekteve të së drejtës në pajtim me kushtet e parashikuara me ligj.

Zbatimi i ndërmjetësimit në trajtimin e mosmarrëveshjeve në çështjet penale përbënë një alternativ konstruktive jashtëgjyqësore për arritjen e një zgjidhje të kënaqshme për palët e përfshira në mosmarrëveshje.

Përfshirja e ndërmjetësimit si institucion juridik dhe aplikimi i tij në procedurat gjyqësore është një mundësi relevante dhe shumë e rëndësishme në zgjidhjen e shumë lëndëve me të cilat gjykatat janë të stërngarkuara dhe do të arrihej efikasiteti i gjykatave duke u liruar nga lëndët e mundshme për zgjidhje me marrëveshje, kurse gjyqtarët të kenë kohë të mjaftueshme të merren me lëndë me të komplikuar që t'i kryejnë në një afat me të arsyeshëm dhe me kualitativ.

Kohëzgjatja: 2 sesione trajnimi (6 orë trajnimi)

9.10 Negocimi i marrëveshjes për pranimin e fajësisë

Negocimi i Marrëveshjes për Pranimin e Fajësisë është një institut juridik relativisht i ri i paraparë me Kodin e Procedurës Penale të Republikës së Kosovës, gjë e cila e shtron nevojën e diskutimit dhe trajtimit të këtij instituti në mënyrë specifike e veçanërisht për juristët e rinj, në këtë rast për kandidatët për gjyqtarë e prokurorë.

Nëpërmjet këtij moduli do të synohet që pjesëmarrësve t'iu ofrohen njohuri lidhur me rregullativën ligjore e cila rregullon pranimin e fajësisë dhe marrëveshjen për pranimin e fajësisë, arsyet themelore për aplikimin e këtij instituti si dhe sqarimet kryesore të tekstit ligjor përkitazi me zbatimin e marrëveshjes për pranimin e fajësisë, çështjet kontestuese që paraqiten në praktikë në vështrim të zbatimit praktik, zgjidhjeve të ndryshme të ofruara dhe skepticizmit të shprehur madje edhe nga komuniteti juridik ndaj këtij instituti të ri penalo-juridik.

Gjatë trajnimit pjesëmarrëseve do t'iu ofrohen shembuj e formular për aplikimin e drejtë të këtij instituti, i cili sadopak do t'iu ndihmoj veçanërisht kandidatëve të cilët për herë të parë do të ndeshen me nevojën e aplikimit të këtyre dispozitave si dhe nevojën e unifikimit të praktikës, natyrisht duke respektuar specifikat e secilës lëndë në veçanti.

Pjesëmarrësve do t'i prezantohet praktika aktuale gjyqësore në Kosovë, rajon dhe më gjerë përkritazi me institutin e marrëveshjes, si dhe do t'iu jepen detyra konkrete-ushtrime me qëllim të ngritjes së shkathtësive praktike në aplikimin e këtij instituti.

Kohëzgjatja: 3 sesione trajnimi (9 orë trajnimi)

9.11 Shmangia nga ndjekja penale

Temat që do të trajtohen në kuadër të këtij moduli bëjnë pjesë në fillimin e fazës së hetimit formal, përkatësisht siç është e njohur qëllimi i fazës së hetimit është ngritja e akuzës apo pezullimi i procedurës penale ndaj të pandehurit. Moduli do të përmban shpjegim të hollësishëm të dispozitave ligjore që rregullojnë këtë materie dhe gjithsesi do të jetë i begatuar edhe me disa shembuj praktik i cili do të jetë nxitës për diskutime aktive të pjesëmarrësve.

Kohëzgjatja: 2 sesione trajnimi (6 orë trajnimi)

9.12 Kodi Penal – Pjesa e përgjithshme

Vepra penale është veprë e njeriut e cila është e kundërligjshme, e kryer me faj dhe e cila është e përcaktuar me ligj si veprë penale, por e cila njëherit është edhe veprë e rrezikshme.

Sipas Kodit Penal të Republikës së Kosovës vepra penale është veprë e kundërligjshme e cila është përcaktuar me ligj si veprë penale, tiparet e së cilës janë përcaktuar me ligj dhe për të cilën me ligj është i paraparë sanksioni penal ose masa e trajtimit të detyrueshëm.

Pjesëmarrësit gjatë trajnimit do të njoftohen për veprën penale duke përfshirë elementet themelore të veprës penale si dhe figurën e veprës penale.

Gjithashtu do të njoftohen se cilat vepra penale kryhen me dashje dhe rastet kur kryhen nga pakujdesia. Po ashtu pjesëmarrësit gjatë trajnimit do të njoftohen me ngjashmëritë dhe dallimet e veprave penale, të të njëjtit kapitull dhe kapitujve tjerë.

Kohëzgjatja: 10 sesione trajnimi (30 orë trajnimi)

9.13 Kodi Penal – Pjesa e veçantë

Duke pasur parasyshë vëllimin e veprave penale që përmban pjesa e veçantë e Kodit Penal të Republikës së Kosovës, gjatë trajnimit do të synohet që pjesëmarrësit të njoftohen me veprat penale më karakteristike dhe që sot në Republikën e Kosovës, janë më aktuale në punën e prokurorive dhe të gjykatave.

Pjesëmarrësit gjatë trajnimit do të njoftohen me disa vepra penale të çdo kapitulli veç e veç, elementet e veprave penale si dhe kush mund të jetë kryes i veprave penale. Gjithashtu do të njoftohen se cilat vepra penale kryhen me dashje dhe rastet kur kryhen nga pakujdesia.

Kohëzgjatja: 10 sesione trajnimi (30 orë trajnimi)

9.14 Shqyrtimi fillestar i dytë dhe shqyrtimi gjyqësor

Shqyrtimi gjyqësor konsiderohet faza më e rëndësishme e procedurës penale dhe për këtë arsye shqyrtimit gjyqësor i kushtohet një rëndësi e veçantë edhe me dispozitat e Kodit të Procedurës Penale (në tekstin e mëtejme KPP). Shqyrtimi gjyqësor përbëhet prej disa fazave dhe e gjithë veprimtaria e shqyrtimit gjyqësor përmbledhet në: fillimin e shqyrtimit gjyqësor dhe deklarimin e të akuzuarit; prezantimin (paraqitja) e provave dhe fjalën përfundimtare të palëve. Mirëpo, duhet theksuar se nëse i akuzuari e pranon fajësinë, atëherë pas fillimit të shqyrtimit gjyqësor dhe deklarimit të të akuzuarit, kalohet menjëherë në fjalën përfundimtare të palëve.

Në këtë modul trajnues, janë trajtuar në mënyrë të përgjithshme disa nga çështjet më të rëndësishme që kanë të bëjnë me shqyrtimin gjyqësor. Struktura dhe radhitja e temave, është bërë duke u bazuar në strukturën dhe rend radhitjen e dispozitave të caktuara ligjore të KPP që e rregullojnë shqyrtimin gjyqësor. Në këtë aspekt, në këtë modul trajnues janë trajtuar temat që kanë të bëjnë me përgatitjen e shqyrtimit gjyqësor, publicitetin e shqyrtimit gjyqësor, zbatimin e shqyrtimit gjyqësor, parakushtet për mbajtjen e shqyrtimit gjyqësor, shtyrjen, ndërprerjen dhe afatet e përfundimit të shqyrtimit gjyqësor, procesverbalin e shqyrtimit gjyqësor, rrjedhën e shqyrtimit gjyqësor, etj.

Kohëzgjatja: 4 sesione trajnimi (12 orë trajnimi)

9.15 I pandehuri në procedurë penale

Gjatë prezantimit të këtij moduli do të paraqiten njohuritë themelore për të sqaruar se çfarë është kuptimi i shprehjes i pandehur, kur dhe në cilat raste një person mund të trajtohet si i pandehur, cilat janë dallimet e shprehjeve “i dyshuar”, “i pandehur”, “i akuzuar” dhe “i dënuar”. Prezantimi do t’u ofroj mundësi pjesëmarrësve të kuptojnë rolin dhe rëndësinë e të pandehurit gjatë procedurës penale, nga fillimi deri në përfundim të procedurës.

Pjesëmarrësve do tu jepet rasti që gjatë prezantimeve të këtij moduli të kuptojnë së cilat janë të drejtat e të pandehurit gjatë gjithë fazave të procedurës penale, ku gjendet baza ligjore që garanton të drejtat e të pandehurit, në cilat raste të drejtat e tij mund të kufizohen në bazë të ligjit dhe së fundi cilat janë detyrimet e të pandehurit gjatë procedurës penale.

Gjatë këtij moduli, pjesëmarrësit e trajnimit do të kuptojnë së cilat janë organet e autorizuar për zbatimin e procedurës të cilat duhet të kujdesën për mbrojtjen dhe realizimin e të drejtave të pandehuri, cilat janë përgjegjësitë e tyre për mbrojtjen e këtyre të drejtave dhe cilat janë pasojat në rast të shkeljeve ose mosrespektimit të të drejtave të pandehurit.

Në këtë modul pjesa e ushtrimit do të zbatohet duke ju ofruar pjesëmarrësve shembuj nga praktika përkitazi me pozitën e të pandehurit në faza të ndryshme të procedurës në mënyrë që pjesëmarrësit përmes diskutimeve të identifikojnë së për cilën fazë të procedurës është fjala, duke e identifikuar pozitën e të pandehurit me fazën konkrete të procedurës.

Kohëzgjatja: 5 sesione trajnimi (15 orë trajnimi)

9.16 Masat e Fshehta të Hetimit dhe të Vëzhgimit

Qëllimi i këtij moduli është që pjesëmarrësve në rend të parë, t’u ofrohen njohuri teorike dhe praktike me rastin e aplikimit të dispozitave përkatëse për marrjen e informatave në fazën e hetimeve përkatësisht zbatimin e masave të fshehta dhe teknike të vëzhgimit dhe hetimit. Pra, objektivi i trajnimit në këto ligjërata janë dispozitat ligjore, të cilat e rregullojnë institutin e masave të fshehta dhe teknike të vëzhgimit dhe hetimit gjatë procedurës penale në fazën e hetimeve, apo siç quhen sipas KPRK marrja e informatave në fazën e hetimeve.

Në kapitullin e XXIX të Kodit të Përkohshëm të Procedurës Penale të Kosovës janë përfshirë Masat e Fshehta dhe Teknikat e Vëzhgimit dhe Hetimit të cilat nuk kanë histori të gjatë të aplikimit në sistemin penal të Kosovës pasi që si veprime hetimore nuk kanë qenë të parapara me ligjet e mëparshme të procedurës penale mirëpo me zhvillimin teknik dhe shoqëror kanë gjetur aplikim sipas Kodit të Procedurës Penale të Kosovës.

Qëllimi i zbatimit të këtyre masave ka qenë dhe është parandalimi i kryerjes së veprave penale, zbulimi më efikas i veprave penale, si dhe ndjekja e kryesve të veprave penale për rastet kur nuk mund që të zbulohen me veprime tjera hetimore.

Sipas Kodit të Procedurës Penale janë paraparë 14 masa të fshehta teknike të vëzhgimit, ashtu që gjyqtari i procedurës paraprahe, me kërkesë të prokurorit të shtetit mund të urdhërojë secilën nga këto masa.

Këto masa pa dyshim që prekin në privatësinë e jetës së njeriut dhe në liri të drejtat e tij, dhe për këtë arsye është edhe i kushtëzuar me ligj lejimi i lëshimit të këtyre masave, mirëpo për hir të parandalimit të kryesve të veprave penale këto masa do të aplikohen kur me masat tjera nuk mund të arrihet një informacion apo zbulimi i kryesit të veprës penale dhe do të tentohet që sa më pak të preket në të drejtat e njeriut.

Kohëzgjatja: 6 sesione trajnimi (18 orë trajnimi)

9.17 Masat për sigurimin e pranisë së të pandehurit në procedurë

Me qëllim të zbatimit të procedurës gjyqësore konform standardeve më të larta në mbrojtje të drejtave dhe lirive të njeriut sipas Kodit të Procedurës Penale të Republikës së Kosovës është e nevojshme prania e të pandehurit në procedurë penale.

Lidhur me këtë Kodi i Procedurës Penale të Republikës së Kosovës ka paraparë një sërë masash për të siguruar prezencën e të pandehurit në procedurë. Përmes këtij moduli synohet që pjesëmarrësit të mësojnë zbatimin në praktikë të këtyre masave, problemet të cilat paraqiten me rastin e moszbatimit apo zbatimit jo të drejtë të këtyre dispozitave ligjore dhe efektin e tyre në procedurën gjyqësore.

Pjesë e këtij moduli në veçanti nuk do të trajtohet masa e paraburgimit pasi që ai është parashikuar të jetë modul i veçantë, por për shkak të rëndësisë së kësaj mase si dhe kompleksitetit të trajtimit të këtyre masave, paraburgimi do të trajtohet në mënyrë të përgjithësuar sa për të bërë ndërlidhjen e tij me masat tjera.

Ky modul është bazuar në dispozitat e Kodit të Procedurës Penale të cilat dispozita janë përshtatur për këtë modul dhe të cilat do të shpjegohen duke u dhënë sqarime dhe interpretime bazuar në praktikën gjyqësore.

Kohëzgjatja: 5 sesione trajnimi (15 orë trajnimi)

9.18 Dëshmitarët dhe të dëmtuarit në procedurën penale

Një ndër provat e rëndësishme që shërben për të vërtetuar një gjendje faktike në mënyrë të plotë dhe e drejtë në një çështje penale është edhe dëshmia e dëshmitarit dhe të dëmtuarit në cilësinë e dëshmitarit.

Një çështje mjaft më rëndësi në procedurën penale është edhe trajtimi i dëshmitarëve dhe të dëmtuarve që kanë nevojë për mbrojtje për shkak të kanosjes së rrezikut serioz për atë dëshmitar apo familjen e tij dhe në këto raste paraqitet nevoja e ndërmarrjes së veprimeve nga të gjitha institucionet e implikuar në procedurën penale siç janë policia, prokuroria dhe gjykata. Përmes këtij moduli synohet që pjesëmarrësit të mësojnë për llojet e dëshmitarëve, dallimin në mes tyre, mbrojtjen e dëshmitarëve, për mënyrat e intervistimit të dëshmitarëve, përpilimin e procesverbaleve për intervistimin e dëshmitarëve si dhe për rastet kur dëshmia e dëshmitarit konsiderohet si provë e papranueshme në procedurën penale.

Gjithashtu një pjesë e këtij moduli do t'i kushtohet edhe të dëmtuarit i cili mund të jetë jo vetëm palë në procedurë por edhe dëshmitar. Në këtë modul do ti kushtohet një vëmendje të drejtave të të dëmtuarit siç është e drejta në kompensimin e dëmit dhe shumë të drejta tjera që janë parashikuar më kodin e ri të procedurës penale të Republikës së Kosovës.

Kohëzgjatja: 5 sesione trajnimi (15 orë trajnimi)

9.19 Ushtrimi i mjeteve juridike

Një prej vendimeve më të rëndësishme të cilën gjykata e merr, është aktgjykimi. E tërë procedura e cila zhvillohet ndaj një personi për të cilin dyshohet se ka kryer vepër penale, në shkallën e parë përfundon me aktgjykim, përveç rasteve kur procedura nuk arrin në fazën e shqyrtimit gjyqësor dhe përfundon në ndonjë mënyrë tjetër.

Rëndësia e këtij vendimi të gjykatës është shumë e madhe si për gjykatën

ashtu edhe për palët në procedurë. Për këtë arsye Kodi i Procedurës Penale përmban një mori dispozitash lidhur me mënyrën e marrjes dhe shpalljes së aktgjykimit, përmbajtjen e tij, llojet e aktgjykimit, si përpilohet, afatet etj.

Megjithatë, aktgjykimi i shkallës së parë nuk është vendim i cili një herë i marrë është definitiv. Përkundrazi, aktgjykimi i shkallës së parë mund të kundërshtohet me ankesë, si mjet i rregullt juridik. Kjo është e arsyeshme

sepse aktgjykimi mund të ketë të meta ligjore të cilat, sipas ankesës së ushtruar, shqyrtohen nga gjykata e shkallës së dytë ashtu që aktgjykimi, nëse nuk vërtetohet, mund të ndryshohet apo të anulohet dhe çështja sërish t'i kthehet gjykatës së shkallës së parë.

Ankesa është i vetmi mjet i rregullt juridik sepse ushtrohet kundër ak-

tgjykimin i cili nuk ka marr formën e prerë. Mirëpo, ekzistojnë edhe mjetet tjera juridike, të cilat quhen mjete të jashtëzakonshme juridike, të cilat mund të ushtrohen kundër aktgjykimin, i cili e ka marrë formën e prerë.

Të gjitha këto, mjete juridike, për shkak të rëndësisë së tyre, meritojnë një vend të veçantë në trajnimin e prokurorëve.

Kohëzgjatja: 3 sesione trajnimi (9 orë trajnimi)

9.20 Veprat penale të korrupsionit zyrtar dhe kundër detyrës zyrtare

Korrupsioni është fenomen i vjetër, i cili gjithmonë ka paraqitur problem serioz për shoqërinë. Gjatë historisë, vende të shumta janë përpjekur për gjetjen e mënyrave për të luftuar këtë dukuri të rrezikshme. Me problemin e korrupsionit sot janë të ballafaquara pothuajse të gjitha vendet e botës. Edhe pse, ende nuk ekziston një definicion unik për korrupsionin, shumë shtete të botës kanë përcaktuar në legjislacionet e tyre veprat penale të korrupsionit.

Nga pikëpamja ligjore, korrupsioni nuk paraqet një vepër penale të vetme por një grup të përgjithshëm të veprave specifike penale. Nga kjo del se përkufizimi ligjor i korrupsionit, mund të definohet si grup i veprave të ndryshme penale të përfshira në një kapitull nën titullin e përbashkët “korrupsioni”. Grupimi i veprave penale të korrupsionit është esencial për t’i identifikuar veprat e ndryshme që bien nën klasifikimin e përgjithshëm të korrupsionit.

Pjesëmarrësit gjatë trajnimit do të njoftohen me veprat penale të korrupsionit veç e veç, elementet veprave penale si dhe kush mund të jetë kryes i këtyre veprave penale.

Kohëzgjatja: 2 sesione trajnimi (6 orë trajnimi)

9.21 Vendi i ngjarjes dhe forenzika

Ky modul trajnimi është realizuar me qëllim që t'i ndihmoj pjesëmarrësve të trajnimit lidhur me hapat fillestarë të procedurës penale dhe procedurës paraprake, e cila përfshinë orët dhe ditët e para pasi që ka ndodhur ngjarja për të cilën dyshohet se është vepër penale. Në këtë fazë, prokurori i shtetit dhe policia punojnë së bashku, për të përcaktuar nëse duhet të fillohet një procedurë penale.

Veprimi i kujdesshëm dhe i drejtë në këtë fazë, prej mbledhjes së provave nga vendi i ngjarjes si dhe informacioneve nga personat relevant, është i rëndësishëm esenciale për suksesin e procedurës së mëtejme.

Moduli e jep një pasqyrë të procedurës së gjetjes, mbledhjes, ruajtjes dhe ekzaminimit të provave të gjetura në vend të ngjarjes. Po ashtu, ky modul e jep një pasqyrë të veprimeve të cilat duhet të ndërmerren menjëherë pas kryerjes së veprës. Natyrisht, duke e marrë parasysh natyrën e lëmisë që është duke u përpunuar, fokus i këtij manuali të trajnimit janë aspektet praktike të veprimit të policisë dhe prokurorisë.

Kohëzgjatja: 3 sesione trajnimi (9 orë trajnimi)

9.22 Vija ndarëse në mes veprave penale dhe kundërvajtjeve

Duke pasur parasysh që vepra e kundërvajtjes është vepër që kryhet në shumë lëmi, rëndësinë e tyre, kohën e kufizuar për trajnim, gjatë këtij sesi do të synohet që pjesëmarrësit të njoftohen me veprën e kundërvajtjes, dallimin me veprat e tjera, parimet e veprës dhe përcaktueshmërinë e veprës kundërvajtëse me dispozitat ligjore në fuqi. Pjesëmarrësit gjatë trajnimit do të

njoftohen me veprën e kundërvajtjes, çka e dallon nga veprat tjera, dhe cilat janë elementet e përbashkëta me veprat tjera (vepra penale, delikti ekonomik etj.).

Gjithashtu pjesëmarrësit do të njoftohen me parimin e ligjshmërisë, dhe rëndësinë e tij në përkufizimin e veprës së kundërvajtjes.

Kohëzgjatja: 2 sesione trajnimi (6 orë trajnimi)

9.23 Hetimi i krimeve ndërkufitare

Hetimi është faza e parë e stadit të parë të procedurës penale. Çështja e zhvillimit të hetimit në të drejtën pozitive të vendeve të ndryshme është rregulluar në mënyra të ndryshme, kështu që hetimin, si është thënë më parë në disa vende e zhvillon gjyqtari hetues si subjekt që i takon gjykatës e në disa vende tjera hetimi është në kompetencë dhe nën mbikëqyrjen e prokurorit të shtetit. Në tërësi marrë, në të drejtat bashkëkohëse është e pranishme tendenca e bartjes së funksionit të hetimeve në prokurorinë e shtetit. Në të drejtën tonë të procedurës penale hetimin e zbaton prokurori i shtetit.

Edhe sipas KPP në fuqi, prokurori i shtetit ka autorizime dhe përgjegjësi për zbatimin e hetimit. Në hetimin e çështjeve penale prokurori i shtetit mund të autorizoj policinë që të ndërmerr veprime hetimore lidhur me marrjen e provave e cila vepron nën mbikëqyrjen e tij. Në rastet e parashikuara me ligj, policia apo prokurori i shtetit me rastin ndërmarrjes së ndonjë veprimi hetimor duhet të kërkojë urdhrin e gjyqtarit të procedurës paraprake.

Marrë në përgjithësi duhet theksuar se gjatë hetimit prokurori i shtetit çmon rrethanat dhe provat fajësuese dhe ato shfajësuese dhe kujdeset që të merret prova e cila mund të mos ishte në dispozicion në shqyrtim gjyqësor.

Kohëzgjatja: 3 sesione trajnimi (9 orë trajnimi)

9.24 Ekspertiza dhe analizat

Shumë fakte do të kishin mbetur të pandriçura në procedurën penale bashkëkohore, po të mos ishte pranuar si provë në procedurë penale edhe ekspertiza. Pranimi dhe përshtatja e saj nevojave të procedurës penale, ka bërë që sot në këtë procedurë të vërtetohen edhe fakte të cilat më parë vetëm kanë mundur të ëndërrohen.

Me shfrytëzimin e kësaj prove, në procedurë penale përcillet edhe ritmi i shpejtuar i zhvillimeve të lëmenjve të ndryshëm shkencor, e posaçërisht

shfrytëzimi i këtyre të arriturave shkencore për kryerjen e aktivitetit kriminal. Këto janë vetëm disa të dhëna nga të cilat shihet rëndësia e kësaj prove që e ka për procedurën penale bashkëkohore.

Kjo çështje, sikurse edhe shumë të tjera, në literaturën profesionale juridike është shqyrtuar pak, por, edhe atëherë kur është folur për të, është folur në mënyrë të përgjithësuar dhe të pamjaftueshme.

Pjesëmarrësit do të kenë mundësi që nga ky trajnim të mësojnë për të gjitha çështjet relevante lidhur me ekspertizën dhe momentet kur do të duhej të caktohet eksperti dhe kur do të duhej të kërkohet analiza e caktuar dhe si dhe

për çfarë mund ta përdorë rezultatin e asaj ekspertize apo analize. Pjesëmarrësit do të mësojnë nga ky trajnim edhe se si këto institute zbatohen në praktikë.

Kohëzgjatja: 4 sesione trajnuese (12 orë trajnimi)

9.25 Kontrolli dhe konfiskimi

Në këtë modul do të trajtohen në mënyrë të përgjithshme dhe të posaçme veprimet procedurale që janë të parapara me Kodin Penal të Republikës së Kosovës, me Kodin e Procedurës Penale, me Ligjin për Kompetencat e Zgjeruara për Konfiskim, me Ligjin për Administrimin e Pasurisë së Sekuestruar, si dhe me dispozitat tjera ligjore për konfiskimin e dobisë pasurore të përfituar me vepër penale ose të pasurisë e cila është përdor për kryerjen e veprës penale.

Kohëzgjatja: 5 sesione trajnimi (15 orë trajnimi)

9.26 Procedurat e veçanta sipas KPPK

Procedurat e veçanta sipas Kodit të Procedurës Penale dallojnë nga procedurat e rregullta në procedurën penale, prandaj si të tilla kërkojnë një vëmendje shtesë për profesionistët që aplikojnë këto procedura, veçanërisht për prokurorët e sapoemëruar.

Ky modul do të trajtoj procedurat që kanë të bëjnë me dhënien e urdhrimit ndëshkimor, shqiptimin e vërejtjes gjyqësore, ndaj personave që kanë kryer vepër penale nën ndikimin e alkoolit ose të drogës, për kryerësit me çrregullime mendore, revokimin e dënimeve alternative, vendimin për shlyerjen nga evidenca e të dënuarve, kompensimin e dëmit, rehabilitimin, dhe ushtrimin e të drejtave tjera të personave të dënuar ose të arrestuar pa arsye, dhe procedurën për dhënien e letërreshtimit dhe të shpalljeve publike.

Kohëzgjatja: 2 sesione trajnimi (6 orë trajnimi)

9.27 Krimet e rënda

Krimet e rënda në përgjithësi dhe trafikimi më qenie njerëzore, shpëlarja e parave dhe krimet kibernetike në veçanti, sot paraqesin një sfidë për të gjitha vendet e Bashkimit Evropian, ku Kosova synon që të jetë pjesë e saj, andaj trajtimi i këtyre krimeve gjatë zhvillimit të këtij moduli ka një rëndësi të veçantë, nga fakti së parandalimi dhe luftimi më sukses i këtyre krimeve i hap rrugën Kosovës për anëtarësim në BE dhe për një siguri juridike për të gjithë qytetarët e Kosovës.

Kohëzgjatja: 1 sesion trajnues (3 orë trajnimi)

9.28 Ngritja e shkathtësive sociale të gjyqtarëve e prokurorëve

Duke pasur parasysh nevojën e kompletimit të prokurorëve me informata, të dhëna e instruksione nga fusha sociale si segment i nevojshëm për një performancë më të avancuar gjatë ushtrimit të punës së tyre, ky modul është koncipuar si rast e mundësi e mirë e kompletimit me këtë dimension tematik aq të nevojshëm edukues për profilin e prokurorëve bashkëkohor.

Pjesëmarrësit gjatë trajnimit do të njoftohen me nocione, kategori e përmbajtje psikosociale, pastaj veçori e tipare të personalitetit, karakteristika e segmente të jetës sociale të individit në mjedisin social, faktorët interferues në mjedisin social stabil, faktorët degjenerues në socium.

Së këndejmi ata do të pajisen me informata dhe do të zhvillojnë kapacitetet sociale në komunikim me subjekte e individ të ndryshëm gjatë ushtrimit të profesionit të ndjeshëm siç është puna e prokurorit.

Kohëzgjatja: 3 sesione trajnimi (9 orë trajnimi)

9.29 Administrimi i procedurës penale

Duke pasur parasysh rëndësinë e temave që do të zhvillohen në këtë modul, kohën e kufizuar për prezantim dhe me cilat vështirësi më së shumti ballafaqohen gjykatat dhe prokuroritë në punën e tyre për temat që do të shtjellohen gjatë trajnimit do të synojmë që pjesëmarrësit të njoftohen, sa më afër dhe të qartësohen sa më shumë

që është e mundur këto institute të KPPK-së.

Pjesëmarrësit gjatë trajnimit do të njoftohen për këto institute të KPPK-së, ngase nga të njëjtat do të varet edhe përfundimi apo mos përfundimi i një çështje konkrete penalo-juridike.

Kohëzgjatja: 1 sesion trajnues (3 orë trajnimi)

9.30 Shpenzimet e procedurës dhe kërkesat pasurore juridike

Temat që do të shqyrtohen në këtë modul kanë të bëjnë me shpenzimet e procedurës dhe kërkesat pasurore juridike në procedurë penale. Të gjithë e dinë se çdo procedurë gjyqësore qoftë penale apo civile, natyrisht që ka edhe koston e vet të shpenzimeve, për të cilat duhet gjetur edhe burimet nga të cilat do të paguhet ato shpenzime.

Në procedurë penale çështja e shpenzimeve procedurale është më e komplikuar se në procedurat tjera ngase veprimet procedurale ndërmerren nga organet kompetente në kuadër të detyrës zyrtare, e që çdo veprim procedural e ka edhe koston e vet. Ky modul do të trajtoj çështjet se çka përfshihet në shpenzime procedurale, kur vendoset për shpenzimet në fjalë dhe kush duhet të obligohet që t'i paguaj shpenzimet procedurale.

Po ashtu në kuadër të këtij moduli do të trajtohen edhe kërkesat pasurore juridike, që po ashtu është temë e një rëndësie të veçantë ngase parimisht në një çështje penalo-juridike, shpeshherë ndodhë të zbatohen edhe dispozitat e procedurës civile, gjë që në këtë rast gjykata është e obliguar ta bëjë këtë në procedurë penale për vendosje të kërkesës pasurore juridike. Përkitazi me këtë do të trajtohet mënyra e vendosjes së kërkesave pasurore juridike që janë pasojë e kryerjes së veprës penale e për të cilat palët paraqesin kërkesat e tyre në procedurë penale.

Kohëzgjatja: 1 sesion trajnimi (3 orë trajnimi)

9.31 Parashkrimi

Parashkrimi si institut juridik nënkupton se për shkak të kalimit të afatit ligjor nuk mund të ushtrohet ndjekja penale, nuk mund të shqiptohet dënimi dhe nuk mund të ekzekutohet sanksioni penal, i cili është i ndryshueshëm dhe rrjedh nga lloji i veprës penale, si dhe lartësia e dënimit. Në anën tjetër janë disa vepra penale që asnjëherë nuk i nënshtrohen parashkrimit.

Ky modul do të përmbajë, por nuk do të kufizohet në çështjet si; fillimi i

rrjedhës së afatit të parashkrimit, ndalja e parashkrimit të ndjekjes penale, ndërprerja e parashkrimit të ndjekjes penale, parashkrimi absolut, parashkrimi i ekzekutimit të dënimit përfshirë atë absolut, ndalja dhe ndërprerja e parashkrimit të ekzekutimit të dënimit, parashkrimi i ekzekutimit të dënimeve plotësuese dhe masave të trajtimit të detyrueshëm, mos parashkrimi i veprave penale të gjenocidit dhe krimeve të luftës.

Kohëzgjatja: 3 sesione trajnimi (9 orë trajnimi)

9.32 Procesverbalet

Gjatë prezantimi të këtij moduli do të paraqiten njohuritë themelore për të kuptuar se çfarë janë procesverbalet, kush janë personat që ushtrojnë veprimet gjatë procedurës penale, përkatësisht personat kompetent që shënojnë veprimet në procesverbal, si krijohen procesverbalet, si mbahen, si shkruhen dhe ruhen ato, shënimet që duhet të përmbajnë procesverbalet, për rëndësinë e shqyrtimit të tyre dhe të drejtat e palëve që deklarojnë.

Ky modul trajton, punën që bëhet në organet policore, prokuroriale dhe gjyqësore lidhur me procesverbalet, si veprime të rëndësishme në të gjitha fazat e procedurës penale.

Prezantimi do t'u ofrojë mundësi pjesëmarrësve të mësojnë mënyrën e marrjes së procesverbaleve, regjistrimin e seancave me incizim audio dhe me incizim audio dhe video, regjistrimin e veprimeve me incizim audio ose incizim audio dhe video, stenografimin dhe transkriptimin, stenografimin me dorë apo me makinë dhe transkriptimi, incizimin nga të tjerët, për përmbajtjen dhe mbajtjen e shkresave të lëndës, përfshirë procesverbalet. Po ashtu, qëllimi i këtij moduli është që pjesëmarrësit të njoftohen me punën e prokurorit të shtetit dhe gjykatës. Në këtë modul pjesa e ushtrimeve do të zbatohet duke i ofruar pjesëmarrësve shembuj nga praktika, përkitazi me përpilimin e procesverbaleve në faza të ndryshme të procedurës, në mënyrë që ata të jenë në gjendje t'i radhisin procesverbalet sipas organeve kompetente që i ndërmarrin, sipas radhës dhe rëndësisë së tyre dhe nëpërmes diskutimeve të identifikojnë statusin e secilës palë që jep deklaratë në cilëndo fazë të procedurës në mënyrë që të kuptojnë, krahasojnë dhe të vlerësojnë domosdoshmërinë e marrjes së tyre.

Atyre po ashtu do t'u jepet mundësia që nëpërmes ushtrimeve që do të aplikohen në klasë, të përpilojnë procesverbalet e ndryshme.

Kohëzgjatja: 3 sesione trajnimi (9 orë trajnimi)

9.33 Marrja dhe komunikimi i vendimeve dhe dërgimi i shkresave

Në këtë modul të trajnimit do të flitet për llojet dhe marrjen e vendimeve nga ana e gjykatës, procedurat për marrjen e vendimeve, komunikimin e tyre si dhe për dërgimin e shkresave, ku do të flitet për mënyrën e dërgimit të shkresave për dorëzimin personal,

alternativ, procedurë e dorëzimit, shkresat që duhet të dorëzohen personalisht, për dërgimin e shkresave në rrethana të veçanta, dërgimi i shkresave Prokurorit të Shtetit dhe për dorëzimin e shkresave pjesëmarrësve tjerë në procedurë.

Kohëzgjatja: 1 sesion trajnimi (3 orë trajnimi)

9.34 Fillimi i hetimit formal dhe procedura penale

Më kodin e Procedurës Penale të Kosovës është përcaktuar se Prokurori i Shtetit është ai i cili fillon, zbaton dhe kryen veprimet hetimore deri në ngritjen e aktakuzës. Roli dhe detyrat e gjyqtarit paraprak koncentrohen më së shumti në rastet kur veprimet procedurale hetimore do të merren me kufizimin e të drejtave dhe lirive të njeriut (hetimet e fshehta, kontrolli i banesave, caktimi ekspertëve, sigurimi i provës në procedurë të hetimit të jashtëzakonshëm) vendos lidhur me kërkesën e prokurorit për caktimin ose vazhdimin e paraburgimit dhe kohëzgjatjen e hetimit, etj.

Roli i Prokurorit të Shtetit tani me Kodin e Procedurës Penale i jep një rëndësi të posaçme prokurorit, ashtu që i mundësohet të orientoj proce-

durën hetimore që në procedurën paraprake duke bashkëpunuar me policinë duke mbikëqyrë hetimet dhe veprimet e policisë me rastin e mbledhjesigurimin e provave dhe udhëheqje hetimet duke siguruar prezencën e të pandehurve, të dëmtuarve, dëshmitarëve etj.

Prandaj në këtë modul do të përfshihen të gjitha veprimet të cilat i ndërmerr prokurori i shtetit që nga fillimi i procedurës paraprake e gjerë në përfundimin e hetimit, pra do të përfshihen të gjitha dispozitat ligjore të cilat i ndërmerr prokurori.

Kohëzgjatja: 8 sesione trajnimi (24 orë trajnimi)

9.35 Kallëzimi penal

Duke pasur parasysh rëndësinë e kallëzimit penal si akt procedural, për fillimin e procedurës penale, për veprë penale që ndiqet sipas detyrës zyrtare, përmes këtij moduli dhe gjatë trajnimit, synohet që pjesëmarrësit të njoftohen me kallëzimin penal në përgjithësi, personat që mund të ushtrojnë kallëzim penal dhe kujt i drejtohet kallëzimi penal.

Në këtë modul pjesëmarrësit do të njoftohen mbi autorizimet e policisë para ngritjes së kallëzimit penal, rreth raportit plotësues të kallëzimit penal, raportit të veçantë dhe kallëzimit penal kundër personit të panjohur.

Pjesëmarrësve gjatë trajnimit do t'u prezantohet edhe kallëzimi penal nga organet tjera shtetërore, nga qytetarët dhe veprimet e Prokurorit të Shtetit me kallëzimin penal.

Po ashtu pjesëmarrësit, do të njoftohen edhe me veprën penale të kallëzimit të rremë, kur kryhet ajo, rrethanat kur përjashtohet përgjegjësia penale, për kërkesën për sigurimin e të dhënave plotësuese, për hedhjen e kallëzimit penal si veprim autonom i Prokurorit të Shtetit, kur nuk ka prova për veprën penale apo kryesin dhe në rrethana tjera të parashikuara me ligj.

Kohëzgjatja: 6 sesione trajnimi (18 orë trajnimi)

9.36 Roli i prokurorit në procedurën penale

Nga ky modul pjesëmarrësit gjatë trajnimit do të njoftohen me rolin e Prokurorit të Shtetit në shqyrtimin fillestar dhe shqyrtimin e dytë. Gjithashtu do të njoftohen me rolin e Prokurorit të Shtetit në shqyrtimin gjyqësor që rregullohet me kapitullin XIX të KPPRK (nenet: 285 – 358) si dhe me kompetencën obligimet dhe autorizimet e prokurorit në të gjitha fazat e shqyrtimit gjyqësor.

Kohëzgjatja: 6 sesione trajnimi (18 orë trajnimi)

10.37 Aktakuza, procedura e shqyrtimit

Aktakuza është njeri ndër aktet akuzuese të cilën sipas autorizimit e paraqet Prokurori i Shtetit, pas fazës së hetimeve ose drejtpërdrejt, kundër kryerësve të veprave penale për veprat penale të cilat sipas Kodit Penal të Republikës së Kosovës, janë të përcaktuara si vepra penale.

Rëndësia e aktit akuzues qëndron në faktin se e vënë në lëvizje procedurën penale ndaj kryerësve të veprave penale dhe i hapë rrugën Gjykatës që t'i sanksionoj kryerësit e veprave penale.

Rëndësia e shpjegimit të aktakuzës në Programin e Trajnimit Fillestar, qëndron në faktin se përmes këtij Programi, përfituesit do të jenë në gjendje të kuptojnë në thelb aktin akuzues dhe do të jenë në gjendje që në punën e tyre praktike të hartojnë akte akuzuese pa ndonjë problem. Përmes këtij moduli, sidomos me pjesën praktike synojmë të arrijmë përgatitjen e Prokurorëve të Shtetit të sapoemëruar, në mënyrë që të njëjtit mos të kenë pengesa dhe paqartësi në hartimin dhe prezantimin e akteve akuzuese gjatë punës së tyre.

Kohëzgjatja: 6 sesione trajnimi (18 orë trajnimi)

9.38 Provat në procedurën penale

Për rrjedhojë, rrethanat e kryerjes së veprës penale dhe fajësia e të pandehurit mund të përcaktohen vetëm me anë të provave. Për tu shqiptuar një vendim i drejtë dhe ligjor në procedurë penale procesi i të provuarit (argumentimit) në drejtim të vërtetimit të fakteve relevante juridike në një çështje penale është shumë i rëndësishëm. Andaj pjesë e këtij moduli është në përgjithësi procesi i të provuarit gjatë fazës së hetimeve, roli i provave në procedurë në ndriçimin e një çështje penale, subjektet proceduralë të cilët mund të mbledhin dhe sigurojnë prova në këtë fazë të procedurës, provat e papranueshme.

Pjesëmarrësit gjatë trajnimit do të njoftohen me llojet e provave të cilat mund të sigurohen gjatë hetimeve me veprime të caktuara hetimore, me specifika të veçanta të tyre, lloji dhe klasifikimi i tyre, marrjen e provës në procedurë para-prake dhe rregullat e përgjithshme për prova. Po ashtu pjesëmarrësit gjatë trajnimit do të njoftohen edhe me risitë dhe ndryshimet që kanë rezultuar me hyrjen në fuqi të Kodit të Procedurës Penale e të cilat i referohen procedurës së të provuarit gjatë fazës së hetimeve.

Kohëzgjatja: 6 sesione trajnimi (18 orë trajnim)

9.39. Kodi i Drejtësisë për të Mitur

Ky modul trajnues është hartuar me qëllim të ofrimit të njohurive themelore përfituesve të Programit të Trajnimit Fillestar lidhur me zbatimin praktik të Kodit të Drejtësisë për të Mitur të Kosovës (KDM).

Nëpërmjet këtij trajnimi synohet që të definohen parimet themelore të KDM-së, të interpretohet qëllimi, llojet e masave dhe dënimeve të zbatueshme ndaj të miturve, masave dhe dënimeve

për madhorë lidhur me veprat penale të kryera si të mitur, masat e diversitetit çdo herë kur plotësohen kushtet, të interpretohet qëllimi, llojet dhe kohëzgjatja e masave edukuese, masat edukative-institucionale, të analizohen masat alternative ndaj dënimit me burg për të mitur, dënimin me gjobë dhe urdhërin për punë në dobi të përgjithshme, kushtet për shqiptimin e burgimit për të mitur.

Kohëzgjatja: 1 sesion trajnimi (3 orë trajnimi)

9.40 Rregullat e komunikimit

Konteksti i komunikimit në gjykatë ndryshon, por duket se hyn në dy kategori themelore, të cilat janë të përshkruara më poshtë: komunikimi i brendshëm dhe komunikimi i jashtëm.

Në kuadër të këtij moduli të trajnimit do të zhvillohet një diskutim për karakteristikat e një komunikuesi efektiv, do të bëhet një vetëvlerësim i shkathhtësive të komunikimit të pjesëmarrësve dhe një shqyrtim i rasteve relevante për studim që ua mundësojnë pjesëmarrësve t'i zbatojnë praktikatat më të mira të komunikimit në një mjedis real të punës.

Kohëzgjatja: 2 sesione trajnimi (6 orë trajnimi) dhe 4 orë trajnimi nga distanca

9.41 Menaxhimi i stresit

Ky modul e trajton temën e gjerë të mirëqenies personale dhe menaxhimit të stresit. Gjyqësori ballafaqohet vazhdimisht me ngarkesa në punë, kritikë nga publiku, kufizime të ashpra buxhetore, përgjegjësi të jashtëzakonshme dhe plot tension.

Studimet kanë vërtetuar se puna e lidhur me stresin është një përcaktues kognitiv, emocional dhe simptoma të sjelljeve të tilla si përqendrimi i zvogëluar, vendimmarrja, dhe duke shprehur bezdi ndaj avokatëve dhe palëve ndërgjyqësore.

Një studim ka identifikuar simptomat psiko-fiziologjike të mëposhtme që lidhen me stresin si: shqetësimet e funksionit të traktit digjektiv (problem në tretjen e ushqimit), duke përfshirë të përziera; dhimbje gjoksi zakonisht përshkruhet për mosfunksionim të zemrës; vështirësi në frymëmarrje apo

ajri i pamjaftueshëm në mushkëri; vështirësi në fjetje; dhe një ndjenjë e të qenit të tensionuar apo të shqetësuar. Ata gjithashtu kanë identifikuar simptomat që lidhen me konflikte ndërpersonale siç janë: shpërthime të pazakonta, temperamentit, argumente të shpeshta, një ndjenjë e izolimit, dhe një ndjenjë e ngritur e vetë-vetëdijes në situata shoqërore.

Ky program interaktiv u ofron pjesëmarrësve mundësinë për të identifikuar shkallën e stresit në jetën e tyre, pikat e forta të tyre, faktorët e rrezikut, si dhe fushat për realizimin e mundësive më të mira për mirëqenien e tyre. Ndër të tjera, trajnimi është dedikuar për të përmirësuar shëndetin, aftësitë njohëse, qëndrueshmërinë, kreativitetin dhe lumturinë.

Kohëzgjatja: 2 sesione trajnimi (6 orë trajnimi) dhe 5 orë trajnimi nga distanca

9.42 Zhvillimi i shkathtësive gjyqësore

Duke pasur parasysh ndryshimet e Kodit të Procedurës Penale lidhur me marrjen në pyetje dhe udhëheqjen e shqyrtimit gjyqësor është e nevojshme që prokurorët e sapoemëruar të trajnohen lidhur me zhvillimin e shkathtësive gjyqësore në përputhje me këto ndryshime. Në mënyrë specifike ngritja e shkathtësive do bëhet për fjalën hyrëse, marrjen e drejtpërdrejtë dhe të tërthorët në pyetje, vënien në dyshim, rehabilitimin dhe fjalën përfundimtare.

Kohëzgjatja: 6 ditë trajnimi

9.43 Gjuha angleze

E-moduli lidhur me anglishten ligjore është modul edukativ për t'u përdorur nga profesionistët ligjor të cilët dëshirojnë të përmirësojnë aftësitë e tyre komunikuese në gjuhën angleze gjatë aktiviteteve të tyre të përditshme në gjyqësor. Ai është i dizajnuar për të plotësuar nevojat e komunikimit dhe i

pajis profesionistët ligjor me bazat e terminologjinë ligjore në gjuhën angleze.

Ky modul është zhvilluar dhe vendosur në platformën online për mësim në distancë dhe do të jetë në përdorim për përfituesit e trajnimit fillestar.

Kohëzgjatja: 5 orë trajnimi nga distanca

9.44 Teknologjia informative

Ky modul ndihmon përfituesit që të kenë njohuri themelore lidhur me teknologjinë e informacionit dhe komunikimit. Puna me kompjuter dhe njohja e mirë e programeve aplikative është bërë e domosdoshme për çdo vend pune, puna efikase me kompjuter është çelësi i suksesit për çdo individ.

Teknologjia e Informacionit ndihmon gjyqësorin të kryejë përgjegjësitë e saj në mënyrë të duhur, efikase e transparente, p.sh. përdorimi i TI-së zvogëlon mundësinë e dyfishimit të dokumenteve, në qoftë se një gjykatë ka një sistem të automatizuar kompjuterik për regjistrimin e rasteve atëherë mjafton që ky rast të regjistrohët njëherë dhe të përdoret sa herë që kemi nevojë p.sh për gjenerim të raportit të rastit, për gjenerimin e thirrjeve apo gjykimeve, për shkrime të ndryshme etj. Në këtë rast qasja në dokumente do të jetë shumë më e shpejtë.

Me përdorimin e TI-së rastet do t'i kemi nën monitorim të vazhdueshëm duke nxjerrë statistika të ndryshme. Me automatizime kompjuterike ne mund të bëjmë analiza statistikore me një shpejtësi dhe saktësi mjaft të madhe në krahasim me sistemet manuale. Udhëheqja e gjykatës mund t'i përdorë këto analiza për të përmirësuar operacionet gjyqësore, planifikimet dhe punë të tjera që i takojnë gjyqësorit.

Me përdorimin e Teknologjisë së Informacionit sistemi gjyqësor është i arritshëm për të gjithë ata që kërkojnë shërbime gjyqësore, si dhe do të ofrohet cilësi më e lartë në drejtësi duke nxitur llogaridhënie dhe transparencë e jo vetëm vendime të marra nën sundimin e ligjit.

Përdorimi i TI-së ndihmon gjyqësorin të përmbushë objektivat e sistemit gjyqësor duke rritur efikasitetin e gjyqësorit, rritjen e qasjes në drejtësi, si dhe rritjen e cilësisë së drejtësisë.

Kohëzgjatja: 4 sesione trajnimi nga distanca

11. Përfundim

Programi i trajnimit fillestar reflekton nevojat për trajnim të prokurorëve të shtetit të sapoemëruar dhe pritjet e institucioneve të sistemit gjyqësor dhe prokurorial në përgatitjen dhe zhvillimin e shkathtësive profesionale, etike dhe shkathtësive praktike, me qëllim që në përfundim të tij, këta përfitues të jenë të gatshëm për ushtrimin e plotë të funksionit të prokurorit në mënyrë profesionale, të pavarur dhe efektive.

Struktura e programit, modulet trajnuese dhe trajnimi praktik, reflektojnë synimet e përcaktuara të AD-së për zhvillim të kompetencave, duke u mbështetur në kohëzgjatjen e trajnimit të përcaktuar me ligj dhe duke marrë në konsideratë përgatitjen dhe përvojën e kaluar profesionale të përfituesve të cilët tashmë kanë kaluar të gjitha fazat e testimit dhe vlerësimit të kompetencave profesionale nga ana e Këshillit Prokurorial të Kosovës, përkatësisht komisioneve përkatëse.

AKADEMIA E DREJTËSISË

<https://ad.rks-gov.net>

infoad@rks-gov.net

038 200 18 660

Adresa “Lagjja e Spitalit”

Rr. Muharrem Fejza p.n

Prishtinë, Republika e Kosovës